

Biuletyn Informacji Publicznej

Instytutu Pamięci Narodowej
Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu

Dane osoby z katalogu osób "rozpracowywanych"

Imiona: Franciszek

Nazwisko: Niepokólczycki

Miejsce urodzenia: Żytomierz

Data urodzenia: 27-10-1901

Imię ojca: Antoni

Imię matki: Paulina

Znany/a też jako: Franciszek Niepokólczycki

urodzony/a 27- 10-1900 Żytomierz

Franciszek Niepokólczycki

urodzony/a 27- 10-1901 Warszawa

Franciszek Niepokólczycki

urodzony/a 27- 10-1902 Żytomierz

Dodatkowe informacje:

Treść zapisów ewidencyjnych

Opis materiałów	Stan zachowania	Uwagi
<p>Materiały śledztwa WUBP w Krakowie i Dep. Śledczego MBP w sprawie członków kierownictwa II Zarządu WiN. Protokoły przesłuchań, materiały prokuratury, postanowienia o tymczasowym areszcie, dokumentacja procesu wraz z aktem oskarżenia i wyrokiem WSR oraz materiały z archiwum Zrzeszenia WiN przejęte przez UB i odpisy z tych dokumentów, dokumentacja z odbywania kary przez osadzonych. Franciszek Niepokólczycki został zatrzymany 22.10.1946 przez UB na terenie Zabrze. Poszukiwany od sierpnia 1946, kiedy to na fali aresztowań w Krakowie, podczas zeznań członków kierownictwa II Zarządu WiN oraz analizie przejętych dokumentów organizacji pojawiła się postać "Żejmana" jako przywódcy organizacji. Po pokazowym procesie skazany 10.09.1947 przez WSR w Krakowie na karę śmierci, którą następnie zamieniono na dożywocie. Po realizacji procesowej akta sprawy złożono w archiwum WUBP w Krakowie pod sygn. 1716/I, w 1968 roku skomasowano do sygn. 740/III.</p>		<p>Akta o sygn. IPN Kr 07/639, t. 1-11 (740/III-gr.).</p>

Dokumentacja śledztwa prowadzonego przez Departament Śledczy MBP oraz Wydział Śledczy WUBP w Krakowie od sierpnia 1946 w sprawie członków kierownictwa II Zarządu WiN. Materiały zawierają protokoły przesłuchań aresztowanych i świadków przez funkcjonariuszy UB, postanowienia prokuratury, dokumentację z procesu przed WSR w Krakowie wraz z aktem oskarżenia i wyrokiem WSR, dokumenty organizacji WiN i odpisy z tych dokumentów oraz dokumentację z odbywania kary przez osadzonych. Franciszek Niepokólczycki został zatrzymany przez funkcjonariuszy UB na terenie Zabrza. Po wielomiesięcznym śledztwie nadzorowanym bezpośrednio przez Dep. Śledczy MBP skazany 10.09.1947 przez WSR w Krakowie na karę śmierci. Prezydent Bierut w postanowieniu z 06.11.1947 skorzystał z prawa łaski. Karę zamieniono na dożywotnie więzienie. Po realizacji procesowej akta śledztwa złożono w archiwum MBP 22.01.1948 pod sygn. 1739/śl. Przesygnowano 01.10.1971 do nr 1739/III. Mikrofilm o sygn. 1606/III wykonano w 1977 roku.

Akta o sygn. IPN BU 0259/166, t. 1-9 (1739/III), mikrofilm IPN BU 01236/975 (1606/III).

Sprawa przed Wojskowym Sądem Rejonowym w Krakowie przeciwko Franciszkowi Niepokólczykiemu i innym członkom kierownictwa II Zarządu WiN. Akt oskarżenia z 07.07.1947 sporządzony przez funkcjonariusza śledczego MBP Adama Humera zatwierdzony został przez Naczelnika Wydziału Śledczego MBP Róžańskiego. Oskarżony z art. 86 par. 1 i 2 KKWP oraz art. 6 i 7 dekretu z 13.06.1946 o działalność w strukturach kierowniczych WiN w okresie 1945-46, a następnie kierowanie organizacją jako Prezes II ZG WiN. Wyrokiem WSR z 10.09.1947 skazany na karę śmierci. Decyzją z 06.11.1947 B. Bierut w stosunku do Franciszka Niepokólczyckiego skorzystał z prawa łaski. Karę zamieniono na dożywotnie więzienie z utratą praw publicznych na zawsze. Postanowieniem WSG w Krakowie z 09.05.1956 pomimo nie zwracanie się przez Niepokólczyckiego do władz PRL o łaskę, zmniejszenie kary, bądź amnestię, zastosowano na fali politycznej odwilży zmniejszenie kary do łącznego wymiaru 12 lat na mocy amnestii. Postanowieniem z 20.12.1956 WSG w Krakowie udzielił 6 miesięcznej przerwy w odbywaniu kary ze względu na zły stan zdrowia. Zwolniony z CW we Wronkach 22.12.1956. Sąd WOW w Warszawie 14.06.1957 przedłużył przerwę na kolejne 6 miesięcy, a postanowieniem z 21.02.1958 zarządził warunkowe zwolnienie.

Akta o sygn. IPN Kr 85/246-264 (Sr 978/47) oraz 1 tom o sygn. IPN Kr 110/1593 (Sr 978/47).

Włączone do sprawy krypt. "Wino" materiały operacyjne sprawy nr 3/54 oraz śledcze wraz z dokumentacją penitencjarną z okresu osadzenia w więzieniu Franciszka Niepokólczyckiego. Materiały z lat 1952-55 zawierają karty ewidencyjne więźnia, protokoły przesłuchań osadzonego przez funkcjonariusze Dep. III MBP oraz materiały z kontroli operacyjnej więźnia. Akta złożono w archiwum KdsBP w Warszawie 10.08.1955 pod sygn. 277/b. Po zakończeniu sprawy krypt. "Wino" połączono pod wspólną sygnaturą 277/III.

Akta o sygn. IPN BU 0192/68 t. 1 (277/II), mikrofilm o sygn. IPN BU 01178/105 (221/2).

Sprawa Ewidencyjno-Obszewacyjna krypt. "Wino" nr 1924 założona 08.02.1957 przez Wydział II Dep. III MSW bezpośrednio po wyjściu Franciszka Niepokólczyckiego z więzienia. Kontrolowany operacyjnie przy pomocy licznej agentury UB i SB. W 1962 roku sprawa przerejestrowana do nr 4175. Sprawę prowadził pplk. Tadeusz Krawczyk. Władze PRL obawiały się w związku z niechętną im postawą Niepokólczyckiego na tle innych współpracujących jawnie i niejawnie z komunistami przedstawicieli b. KG AK, zorganizowania wokół jego osoby i podjęcia szerszej działalności przez środowiska b. żołnierzy AK i podziemia niepodległościowego, mających przy tym powiązania ze strukturami władz RP na uchodźstwie. Stąd zaangażowanie ogromnych środków finansowych, wysoko opłacanej agentury, techniki operacyjnej (obserwacja, PP, PT, kontrola korespondencji). Do bieżącej inwigilacji, ale przede wszystkim do czynnych działań operacyjnych, w postaci intensywnej dezintegracji środowiska, inspirowania konfliktów personalnych i wydarzeń, wysyłanie "emisariuszy" z kontrolowaną i inspirowaną korespondencją do władz emigracyjnych wykorzystano m.in. agenturę jak: TW ps. "Witold" (1953-1984) - organizator w 1944 roku BW AK Okręgu Krakowskiego, a następnie czołowy działacz II Zarządu WiN "Dar", "Wiktor", zastępca szefa BW WiN i szef BW WiN na powiat Tarnów, oraz agentura w postaci TW "Komarow", TW "Kwiatkowski", TW "Chłopicki" i najaktywniejszy TW ps. "Bross", "Mociński", "Jan". Wobec dobrych efektów neutralizacji środowiska i kontrolowania m.in. poprzez TW "Mociński" wpływu "figuranta" na to środowisko sprawę złożono w 1968 roku w Archiwum Biura "C" MSW do sygn. 277/II. Rozpracowanie nadal kontynuowano w ramach Kwestionariusza Ewidencyjnego.

Akta o sygn. IPN BU 0192/68 t. 2-4 (277/II), mikrofilm o sygn. IPN BU 01178/105 (221/2).

Kontynuacja rozpracowania krypt. "Wino" w ramach Kwestionariusza Ewidencyjnego (KE). Przy wykorzystaniu agentury, m.in. TW "Chłopicki", TW "Mociński", TW "Zbigniew", TW "Karpiański" Dep. III MSW zbierał informacje i inspirował działania przeciwko F. Niepokólczyckiemu, z podstawowym założeniem jego neutralizacji i ograniczeniu oddziaływania na środowiska patriotyczne, kombatanckie i niepodległościowe. Szczególnie aktywnym agentem SB w ostatnim okresie życia F. Niepokólczyckiego obok TW "Mociński" był znajomy pułkownika z KG AK TW "Chopicki". Nasilenie rozpracowania nastąpiło w okresie aresztowań członków organizacji "Ruch" w 1970 roku, gdzie z racji kilkuletnich kontaktów pomiędzy działaczem "Ruchu" Marianem Gołębiewskim a Niepokólczyckim Dep. III próbował to wykorzystać w celu jego dalszej dyskredytacji i dalszego osłabiania pozycji w środowisku. Poprzez odpowiednie sterowanie agenturą starano się także z dobrym skutkiem wzajemnie skłócać czołowe postacie środowisk kombatanckich. Obok kontroli korespondencji zastosowano obserwację zewnętrzną przy pomocy Biura "B" MSW. Na wniosek Wydz. II Dep. III MSW wniesiono zastrzeżenie wyjazdów zagranicznych od 15.09.1970 na 2 lata. Po śmierci Franciszka Niepokólczyckiego zabezpieczano operacyjnie uroczystości pogrzebowe, a jedno z przemówień wygłosił TW "Mociński". Sprawę krypt. "Wino" zakończono i materiały złożono 12.08.1974 w Archiwum Biura "C" MSW do wcześniej prowadzonych materiałów o sygn. 277/II.

Akta o sygn. IPN BU 0192/68, t. 5 (277/II), mikrofilm o sygn. IPN BU 01178/105 (221/2).

Księga Główna Więźniów CW w Rawiczu. Osadzony w Rawiczu od 25.11.1954, przewieziony do Rawicza transportem z więzienia Warszawa I. W Rawiczu był osadzony do 02.03.1956 kiedy to został przewieziony do CW we Wronkach.

Księga Główna Więźniów CW w Rawiczu wraz ze skorowidzem o sygn. IPN Po 3/40, IPN Po 3/51, 3/52, 3/53.

Księga Główna Więźniów CW we Wronkach wraz ze skorowidzem. Osadzony we Wronkach od 03.03.1956, przewieziony transportem z Rawicza. Następnie przewieziony 24.05.1956 do więzienia w Szczecinie. Ponownie we Wronkach od 05.10.1956. Zwolniony z CW we Wronkach na przerwę w odbywaniu kary 22.12.1956.

Księga Główna Więźniów CW we Wronkach wraz ze skorowidzem o sygn. IPN Po 3/65, 3/74.

Materiały operacyjne WUBP w Krakowie z lat 1946-54 oraz Sprawa Obiektowa (SO) krypt. "Wino" prowadzona przez Wydział III WUBP w Krakowie w latach 1948-1956. Kontrola operacyjna i dokumentacja administracyjna UB b. członków Okręgu Krakowskiego Zrzeszenia WiN. Franciszek Niepokólczycki figuruje w planach pracy WUBP w Krakowie do SO "Wino". Funkcjonariusze wyjeżdżali do osadzonych w więzieniach działaczy różnego szczebla WiN w celu ich przesłuchiwania i ustalania na podstawie zeznań szczegółowej struktury terenowej organizacji i wychwytywania kolejnych nieujawnionych członków rad powiatowych i komórek terenowych organizacji.

Akta o sygn. IPN Kr 075/27, t. 11,12,18 (42/OB).

Materiały operacyjne WUBP w Krakowie oraz Sprawa Obiektowa (SO) krypt. "Akademia", prowadzona przez Wydział III WUBP/KWMO w Krakowie w latach 1945-1969 dotycząca rozpracowania osób związanych z AK, z terenu woj. krakowskiego. Akta zawierają m.in. meldunki operacyjne, analizy, plany, raporty, korespondencję. Franciszek Niepokólczycki występuje jako b. Prezes WiN w opracowaniu propagandowo-historycznym z elementami operacyjnymi stworzonym w 1952 na potrzeby szkoleniowe Wydziału III WUBP w Krakowie pod tytułem "Wykład o podziemiu faszystowskim", gdzie zgodnie z długoletnią i aktualną tradycją defamacyjną ruchu komunistycznego i postkomunistycznego przeciwników politycznych stygmatyzuje się i sprowadza do szeroko rozumianej kategorii "faszystów".

Akta o sygn. IPN Kr 075/18, t. 28 (29/OB).

Dokumenty przejęte przez MBP wytworzone przez II Zarząd Główny Zrzeszenia Wolność i Niezawisłość. Wytyczne programowe pt. "Taktyka", "Ogólne wnioski na najbliższy okres" (dla kierowników), tezy na podstawie których Franciszek Niepokólczycki opracował artykuł do "Orła Białego", załącznik do sprawozdania pt. "Sprawa Brygady Wywiadowczej", sprawozdanie obserwatora z Kongresu PSL (19-21.01.946) oraz instrukcje, wnioski i odezwa Polskiego Ruchu Niepodległościowego i Politycznego Kierownictwa Narodu Polskiego pt. "Do Żydów w Polsce".

Akta o sygn. IPN BU 1568/171 (4787, 4712, 4727, 4765, 4733, 4729, 4730, 4742).

Teczka personalna i teczki pracy agenta Dep. III MBP i SB ps. "Zbigniew" z doniesieniami m.in. na Franciszka Niepokólczyckiego. Agent "Zbigniew" zweryfikowany w PRL do stopnia ppłk LWP był oficerem KG AK, ps. "Tadeusz", szefem łączności w KWC AK, brał udział w Powstaniu Warszawskim. Współpracując z UB/SB w latach 1952-1988 przyczynił się do znacznej dezintegracji środowiska kombatantów AK biorąc czynny udział w kombinacjach operacyjnych SB poprzez posiadanie osobistego dotarcia do wielu będących w rozpracowaniu czołowych postaci z AK i WiN. Brał aktywny udział w rozpracowaniu przez Dep. III MSW Franciszka Niepokólczyckiego w latach 1961-1973.

Akta o sygn. IPN BU 00200/574 (21440/I), IPN BU 00170/32, t. 1-9 (8684/I).

Teczki pracy agentki PUBP Wyrzyk, Dep. III MBP, a następnie Dep. III MSW działającej w latach 1947-1989 o ps. "Blondynka", "Komarow". Była działaczką WiN na terenie Pomorza, Wielkopolski i Warszawy w okresie 1947-1989 współpracowała z UB i SB. W okresie 1957-60 brała czynny agenturalny udział w działaniach operacyjnych Dep. III MSW przeciwko Franciszkowi Niepokólczyckiemu.

Akta o sygn. IPN BU 00170/868, t. 1-7 (13276/I).

Teczki pracy agenta MBP i Dep. III MSW ps. "Chłopicki" z doniesieniami m.in. na Franciszka Niepokólczyckiego. Jeden z najaktywniejszych agentów UB/SB w okresie PRL działający w środowisku b. żołnierzy AK i członków WiN. Pracował dla organów bezpieczeństwa PRL od 1949 roku do swojej śmierci w roku 1986. W AK ps. "Jastrzębiec" w stopniu majora, szef Wydziału Organizacyjnego KG AK. Przyczynił się do głębokiego rozpracowania i dezintegracji środowiska b. żołnierzy AK, w tym w latach 1957-1974 bardzo aktywny w działaniach operacyjnych w sprawie krypt. "Wino" dot. Franciszka Niepokólczyckiego.

Akta o sygn. IPN BU 00169/76, t. 1-7 (5131/I).

Teczka personalna agenta MBP a następnie Dep. III MSW ps. "Mociński", "Bross". Zygmunt Augustowski oficer Okręgu Wilno AK w okresie 1949-1990 był współpracownikiem Dep. III MBP i MSW. Najaktywniejszy w rozpracowaniu płk Franciszka Niepokólczyckiego. Uczestniczył w działaniach dezintegrujących i prowokacyjnych w środowisku AK oraz w kontaktach tych środowisk z władzami RP w Londynie. Od 1957 do 1974 roku będąc w najbliższym otoczeniu Niepokólczyckiego wykonywał zadania Dep. III i sam inicjował wobec niego działania operacyjne.

Mikrofilm o sygn. IPN BU 00945/951 (5137/I, 4457/1).

Szersza charakterystyka agentury w otoczeniu płk Niepokólczyckiego zob. Tomasz Balbus – „Zgodnie z instrukcją spotkałem się...” Konfidenci SB wobec prezesa II Zarządu Głównego WiN płk. Franciszka Niepokólczyckiego (wybór raportów agentury z lat 1957-1974) - <http://www.polska1918-89.pl/pdf/zgodnie-z-instrukcja-spotkalem>

Projekt opracowania historycznego sporządzonego w Wydziale II Biura "C" MSW w Warszawie (brak daty powstania opracowania) na temat II Komendy Głównej WiN pod dowództwem Franciszka Niepokólczyckiego ps. "Żejman". Na podstawie dokumentacji operacyjnej w Biurze "C" sporządzono szereg szkiców dot II Zarządu WiN oraz poszczególnych członków jego kierownictwa. Akta zawierają osobne opracowanie dot. działalności Franciszka Niepokólczyckiego.

Akta o sygn. IPN BU 0189/13 (12/2).

Notatki do opracowań historycznych Biura "C" MSW w Warszawie z 1978 roku. Kopie dokumentów operacyjnych, protokołów przesłuchań, dot. II KG WiN. W aktach znajdują się notatki z akt, protokoły przesłuchań, kopie akt z rozprawy przed WSR w Krakowie i wyciągi z dokumentacji operacyjnej m.in. na temat Franciszka Niepokólczyckiego.

Akta o sygn. IPN BU 0189/182, t. 18.

Charakterystyka nr 200 sporządzona w latach 1985-1986 w Wydziale "C" WUSW w Krakowie dot. organizacji "Wolność i Niezawisłość" (WiN) Okręg Krakowski, działającej na terenie województwa krakowskiego w okresie od września 1945 do października 1947. Do zbiorczego opracowania dołączono kwestionariusze osobowe członków organizacji, prasę konspiracyjną WiN, dokumenty programowe i informacje o działalności WiN. Płk Franciszek Niepokólczycki ps. "Teodor", "Żejman" figuruje w charakterystyce jako Zastępca Komendanta, a następnie komendant Obszaru Południowego WiN, od stycznia do momentu aresztowania w październiku 1946 Prezes KG WiN.

Akta o sygn. IPN Kr 074/199, t. 1-8 (200/X).